

Затверджую

Завідувач сектору запобігання та
виявлення корупції одеської
обласної державної адміністрації
Олександр МНАКОВ

« _____ » _____ 2021

Методичні матеріали

Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

1. Вступ.
2. Адміністративна відповідальність.
3. Кримінальна відповідальність.
4. Цивільно-правова відповідальність.
5. Дисциплінарна відповідальність.

Тема: «Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення».

Законом України «Про запобігання корупції» чітко визначено терміни такі як корупційне правопорушення, корупція, неправомірна вигода, правопорушення, пов'язане з корупцією тощо.

Так, **корупційне правопорушення** - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Саме поняття «**корупція**» визначено як використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним

особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

В свою чергу, **неправомірна вигода** - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Правопорушення пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Відповідно до статті 65¹ Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи, зазначені в частині першій статті 3 цього Закону, притягаються до **кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності** у встановленому законом порядку.

Адміністративна відповідальність

Перелік адміністративних корупційних правопорушень та санкцій, які застосовуються за їх вчинення, передбачені главою 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією», Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме статтями:

ст. 172-4 КупАП	порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності
ст. 172-5 КупАП	порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків
ст. 172-6 КупАП	порушення вимог фінансового контролю
ст. 172-7 КупАП	порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів
ст. 172-8 КупАП	незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень
ст. 172-8-1 КупАП	порушення встановлених законом обмежень після припинення повноважень члена національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
ст. 172-9-1 КупАП	порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням
ст. 172-9-2 КупАП	порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля

Відповідно до частини 5 статті 65¹ Закону особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом. У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення,

пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

За несвоєчасне подання без поважних причин декларації ст. 172 КУпАП передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян .

За неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни в майновому стані ст. 172 КУпАП передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян .

Згідно із статтею 38 КУпАП адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, а також правопорушень, передбачених статтями 164¹⁴, 212¹⁵, 212²¹ цього Кодексу, може бути накладено протягом трьох місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення.

Відповідно пункту 5 статті 19 Закону України «Про державну службу» має право на вступ на державну службу, якщо особа **не піддавалася адміністративному стягненню за правопорушення, пов'язане з корупцією, протягом трьох років з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили.**

Кримінальна відповідальність

Відповідно до розділу XVII «Злочини у сфері службової діяльності, та діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Кримінального кодексу України передбачено притягнення до кримінальної відповідальності за низку порушень серед яких: декларування недостовірної інформації; зловживання владою або службовим становищем; зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги; прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою; незаконне збагачення; підкуп особи, яка надає публічні послуги; пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі.

В примітці до статті 45 Кримінального кодексу України визначено, що корупційними злочинами вважаються злочини, передбачені статтями:

- 1. ст. 366-2 КК** Декларування недостовірної інформації.
- 2. ст. 366-3 КК** Неподання суб'єктом декларування декларації особи, повноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

За подання недостовірних відомостей у декларації особа може притягатися до кримінальної, адміністративної та дисциплінарної відповідальності в установленому законом порядку.

- умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації, передбаченої Законом, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 до 4000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, карається штрафом від двох тисяч п'ятисот до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот

сорока годин, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років;

- умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації, передбаченої Законом, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 4000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, карається штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або обмеженням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Відповідно до ч. 4 ст. 172⁶ КУпАП подання завідомо недостовірних відомостей у декларації тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідальність за цією статтею за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

У разі декларування недостовірних відомостей до 100 прожиткових мінімумів для працездатних осіб до суб'єкта можуть бути застосовані заходи дисциплінарного впливу.

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку (ч. 2 ст. 65¹ Закону).

За умисне неподання суб'єктом декларування декларації передбачена кримінальна відповідальність у вигляді штрафу від двох тисяч п'ятисот до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадських робіт на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років (ст. 366³ КК України, діє з 30.12.2020).

Інші злочини пов'язані з корупцією:

1. **ст. 191 КК** Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
2. **ст. 210 КК** Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням.
3. **ст. 354 КК** Підкуп працівника підприємства, установи чи організації.
4. **ст. 364 КК** Зловживання владою або службовим становищем.
5. **ст. 364-1 КК** Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.
6. **ст. 369-3 КК** Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань.

Відповідно до частини 5 статті 65¹ Закону особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею злочину у сфері службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом.

Збитки, шкода, завдані державі внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила відповідне правопорушення, в установленому законом порядку.

Кошти та інше майно, одержані внаслідок вчинення корупційного правопорушення, **підлягають конфіскації або спеціальній конфіскації за рішенням суду в установленому законом порядку.**

Цивільно-правова відповідальність

Цивільно-правова відповідальність за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень настає відповідно до Цивільного кодексу України у разі, коли вони призвели до негативних цивільно-правових наслідків (заподіяння матеріальної чи моральної шкоди).

Питання щодо притягнення державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування до цивільно-правової відповідальності за корупційні правопорушення вирішується у судовому порядку.

Дисциплінарна відповідальність

У розділі XI вищевказаного Закону визначено основні засади відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків.

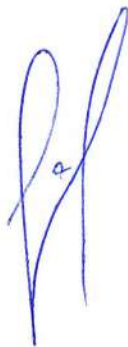
Слід звернути увагу на деякі з них:

1. недотримання вимог Закону щодо утворення (визначення) уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції та щодо погодження звільнення керівника уповноваженого підрозділу (ст. 13-1 закону).
2. неприйняття антикорупційної програми, неподання на погодження антикорупційної програми національному агентству (ст. 19 закону).
3. обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (ст. 22 закону).
4. порушення обмежень щодо одержання подарунка та недотримання вимог закону при одержанні неправомірної вигоди чи подарунка (ст. 23, 24 закону).
5. порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 25 закону).
6. порушення обмежень після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (ст. 26 закону).
7. Порушення обмежень спільної роботи близьких осіб (ст. 27 закону).
8. Порушення вимог закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35-1, 36 закону).
9. Порушення правил етичної поведінки (ст. 38-44 закону).
10. Порушення вимог закону щодо фінансового контролю (ст. 46, 51-2 закону).
11. Недотримання вимог закону щодо захисту викривачів (ст. 53-53-9 закону).

12. Недотримання вимог закону щодо заборони на одержання пільг, послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування (ст. 54 закону).
13. Недотримання вимог закону щодо організації проведення спеціальної перевірки (ст. 56-58 закону).
14. Незабезпечення керівником, засновниками (учасниками) юридичної особи регулярної оцінки корупційних ризиків у її діяльності та нездійснення відповідних антикорупційних заходів (ст. 61 закону).
15. Незатвердження антикорупційної програми юридичною особою (ст. 62 закону).
16. Непризначення у юридичній особі, яка зобов'язана затверджувати антикорупційну програму, посадової особи, відповідальної за її реалізацію (ст. 62 закону)
17. Недотримання вимог закону щодо погодження звільнення Уповноваженого, відповідального за виконання антикорупційної програми в юридичній особі (ст. 64 закону).
18. Непроведення службового розслідування стосовно особи, яка вчинила корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення, або непрягнення працівників до дисциплінарної відповідальності відповідно до вимог закону (ст. 65-1 закону).
19. Недотримання вимог щодо незаконних актів та правочинів (ст. 67 закону).

Так, особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку. Частиною 3 статті 65¹ Закону передбачено, що з метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання вимог цього Закону в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, де працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Провідний інспектор

Денис БОРИСЕНКО